

## Två för Sverige nya husflugor (Diptera: Muscidae)

SVEN HELLQVIST

Familjen Muscidae, med det svenska namnet husflugor, är en artrik familj med ca 370 arter kända från Sverige. Som för många andra artrika flugfamiljer finns det stor variation både i storlek och i ekologi. Många utvecklas i diverse förmultnande organiskt material medan andra lever som rovdjur. De vuxna flugorna lever ofta på nektar medan andra är predatorer, blodsugare, etc. Husflugor kan vara mycket individrika i fällmaterial.

Familjen har varit ganska väl känd i landet, mycket tack vare Helsingborgsentomologen Oskar Ringdahl som under början och mitten av 1900-talet ingående studerade Muscidae och andra calyptrata flugor. Hans arbeten sammanfattades i en provinskatalog (Ringdahl, 1952) och en volym i *Svensk Insektfauna* (Ringdahl, 1954–59). Ett viktigt arbete om den nordliga faunan är Engelmark & Engelmark (1989), som behandlar Muscidae och närstående familjer på några myrar i Jokkmokkstrakten. Från senare tid finns dock få publikationer som rör den svenska faunan av Muscidae.

*Svensk Insektfauna* är nu delvis föråldrad och vid artbestämning av svenska husflugor rekommenderas i första hand den välillustrerade *Manual of Central European Muscidae* (Gregor m fl 2016). Några nordliga arter saknas dock, vilket särskilt gäller det artrika släktet *Spilogona*, och Gregor m fl (2016) bör i norr kompletteras med Ringdahl (1954–59) och Hennig (1955–64).

Här rapporteras två för Sverige nya arter av Muscidae. Flugorna finns i min samling.

### *Coenosia bohemica* Gregor & Rozkosny, 2009

**ÅN:** Bjurholm, Mossavattsbäckens utlopp i Lögdeälven, RT90 7107050, 1643700, 15.vii.2017, 1 hane, leg. S. Hellqvist, conf. Verner Michelsen, slaghåvad på flaskstarr *Carex rostrata* på älvstrand  
**NB:** Boden, Kvarnberget SV Kvarnträsk, RT90 7328780, 1762230, 23.vii.2013, leg. S. Hellqvist, slaghåvad i gransumpskog.

Lokalen vid Lögdeälven, där flera andra intressanta flugfynd gjorts, beskrivs av Hellqvist (2019). Arten är tidigare bara känd från typlokalen i ett bergsområde i Tjeckien, där den samlades på en torvmosse (Gregor & Rozkosny 2009). Släktet *Coenosia* är artrikt med 41 kända arter i Sverige. Både de adulta flugorna och larverna lever som rovdjur och vissa arter i släktet har studerats i syfte att användas vid biologisk bekämpning av diverse skadedjur i växthus. Arter i släktet är småvuxna och har ganska slank kroppsbyggnad. *C. bohemica* har en kroppslängd på drygt 3 mm och liknar närmast den mycket vanliga *C. mollicula*. Från denna kan den skiljas på att det undre vingfjället är något längre, den har mörkare bakkropp och har karaktäristiska hangenitalier med krokformade syrstyli. Hanar kan bestämmas med Gregor m fl (2016). Honan är obeskriven.

### *Phaonia boleticola* (Rondani, 1866)

**VB:** Umeå, Backen, S Klockargården, RT90 7087668, 1714352, 24.vi-12.vii.2019, 1 hane, leg. S. Hellqvist, conf. Verner Michelsen, fönsterfälla på grov, levande asp i sydexponerad älvbrink.

Arten har en vid utbredning i Syd- och Centraleuropa och österut mot Centralasien men tycks vara relativt sällsynt. Den har inte tidigare rapporterats från Norden och är närmast känd från Lettland och Litauen (Gregor m fl 2016). Släktet är artrikt med nu 55 arter kända från Sverige, de flesta relativt storvuxna. *Phaonia boleticola* har en kroppslängd på 6–7 mm. Larver av *Phaonia* är rovdjur i diverse olika substrat, exempelvis under bark på döda träd, i murken ved, i svamp etc. Larver av *P. boleticola* har påträffats i svamp. Arten kan bestämmas med Gregor m fl (2016).

### Avslutande kommentar

Dessa fynd visar, återigen, att det fortfarande finns luckor i kunskapen om vilka insektsarter som finns i Sverige. Det finns helt säkert mer att upptäcka och dokumentera. I min samling finns även ett par arter av Muscidae som förmodligen är obeskrivna, en *Coenosia* från Kulbäcksliden i Vindeln (VB) och en *Phaonia* från Ytterhogdal (HS). Fortsättning kanske följer.

Tack till Verner Michelsen som kontrollbestämde flugorna.

### Citerad litteratur

**Engelmark, R. & Engelmark, T.-B. 1989:** Den calyptrata flugfaunan (Diptera, Calyptratae) på tre myrar vid Jokkmokk i Lule lappmark. *Entomologisk Tidskrift* 110:81-95.

**Gregor, F. & Rozkošný, R. 2009:** Additions and corrections to “The Muscidae of Central Europe”. III. A new species of *Coenosia* Meigen, 1826 from Central Europe (Diptera: Muscidae). *Biologia* 64:757-759.

**Gregor, F., Rozkošný, R., Barták, M. & Vaňhara, J. 2016:** Manual of Central European Muscidae (Diptera). Morphology, taxonomy, identification, and distribution. *Zoologica* 162.

**Hellqvist, S. 2019:** Flugor i Kåringbergets ekopark vid Lögdeälven. *Skörvnöpparn* 11:17-24.

**Hennig, W. 1955-1964:** Fam 63b. Muscidae. I: Lindner, E. (red.) *Die Fliegen der Paläarktischen Region*. Stuttgart: Schweizerbart.

**Ringdahl, O. 1952:** Catalogus Insectorum Sueciae XI. Diptera Cyclorrapha: Muscaria Schizometopa. *Opuscula Entomologica* 17:129-186.

**Ringdahl, O. 1954-1959:** Tvåvingar. Diptera Cyclorapha Schizophora Schizometopa. 1. Fam. Muscidae. *Svensk Insektfauna* 11 (3 häften).

### Författarens adress:

Ålvtået 4, 90360 Umeå  
shellq@telia.com

### English summary

[*Two species of Muscidae (Diptera) new to Sweden*]: *Coenosia bohémica* Gregor & Rozkosny, previously only known from the Czech Republic, is reported from from two sites in northern Sweden. It was swept on sedges at the shore of a river in Ångermanland and from a swampy spruce forest in Norrbotten. The first Swedish specimen of *Phaonia boleticola* (Rondani) was caught in a window-trap on the trunk of an aspen in Västerbotten.

---

### Fortsättning från pärmens andra sida!

Hartwig har mycket att förtälja om de sociala gaddsteklarna, och speciellt myrorna: ”I sanning, hos myrorna uppenbarar sig Skaparens allmakt i det klaraste ljus!” Nåt att beakta nästa gång ni har svartmyror i skafferiet.

Istället för darwinismens evolutionära anpassningar ser Hartwig i de olika insekternas byggnad bevis för den ändamålsenlighet bakom vilken vi finner försynen, som när det gäller variationen i mundelarnas utformning: ”Sålunda är hvart och ett bland dessa djur på det ändamålsenligaste utrustadt med för dess lefnadssätt anpassade mundelar.”

I likhet med doktor Pangloss i Voltaires klassiker *Candide* tolkade Hartwig allt i naturen till det bästa. Alla naturens komponenter samverkar för det gemensamma bästa och vi lever med tanke på Guds godhet i den bästa av världar. En filosofi tidigare formulerad av Leibniz som Hartwig i sin naturlära vilar sig tungt emot. Med Stephen J. Goulds kritik av evolutionsbiologins tidigare naiva syn på anpassningar i minne (*The Spandrels of San Marco and the Panglossian Paradigm*, 1979) noterar vi att man kan hamna i samma fälla utan att vara kreationist.